

MÆRESMYREN

AF LANBRUGSINGENIØRASSISTENT BJANES

MÆRESMYREN, beliggende i Mære sogn i Sparbu herred, Nordre Trondhjems amt er en af de største dyrkbare myrstrækninger i landet. Dens areal er efter et af landmaaler Julin optaget kart 4880 maal (10-ar). Myren har, som det sees af omstaaende kartskisse, en langstrakt form med sin største udstrækning i nord og syd. Dens østre kant begrænses af hovedveien mellem Levanger og Stenkjær og gjen-nemskjæres af Hell—Sundebanen med stationer i nær afstand paa begge sider. Forøvrig er myren helt omkranset af dyrkede eiendomme og rodelaagte veie, saa den i bogstaveligste forstand ligger midt inde i bygden. Afstanden fra nordre ende til Stenkjær er ca. 10 km. Stræk-ningen paa søndre side af veien til Mære bestaar af mer eller mindre formuldnet græsmyr i 50 til 89 cm. dybde med undergrunden paa enkelte steder stikkende næsten op i dagen. Nordenfor nævnte vei til-tager myrlaget dybde indtil ca. 2,0 m. (nordre ende og et mindre parti under Lønnumsbakkerne), ligesom myren faar en mere moseartet beskaffenhed. Gjennemgaaende er dog ikke dybden paa denne del stort over 1,0 m., og formuldningen, naar undtages det øverste lag, ganske langt fremskreden. Undergrunden, som visselig er gammel havbund, dannes paa søndre parti af sandholdig, med muslingskaller blandet lere, som nordover faar en udpræget sandkarakter.

Myren har et fald fra 1 : 150 til 1 : 400 omtrent og er langs elve og bakkesig samt paa begge sider af veien til Mære bevokset med noget naaleskog og krat. Forresten er myren træbar — lidt løvkrat undtaget — og ualmindelig let at dyrke, naar først vandet er skaf-fet væk.

Naturlig nok har derfor Mæresmyrens opdyrkning flere gange været et aktuelt spørgsmaal, uden at nogen endda har formaaet at bringe sagen ud over forberedelsens stadium. Allerede i 1864 er der af daværende amtsagronom Schult udarbejdet plan for myrens tørlæg-ning — væsentlig med aabne grøfter — og opdyrkning, og senere har sagen flere gange været bragt paa bane og er nu kommet saa langt, at der foreligger andragende om statsbidrag paa grundlag af en af landbrugsingeniøren i Trøndelagen udarbejdet plan for myrens udtap-ning. Denne plan, som kun omfatter de nordenfor Hamremselven lig-gende strækninger, tilsammen ca. 3450 maal, forudsætter udvidelse og fordybning af Mæreselvens øvre løb samt større, aabne hovedafløbs-grøfter saaledes anlagt, at intet punkt paa myren kommer fjernere fra grøfterne end 300 m. Omkostningerne ved planens realisation er be-regnet til kr. 28 300,00, hvoraf der andrages om halvdelen i statsbi-drag. Oprindeligt var opgaven tiltænkt Sparbu kommune, og der blev i den anledning i 1903 afsluttet en overenskomst med grundeiere, hvori disse forpligter sig til at sælge myren til kommunen efter en nærmere fastsat pris (2 til 10 kr. pr. maal). Kommunen vovede sig

dog ikke ikast med opgaven, men derimod er det lykkedes at bevæge grundeierne med undtagelse af et par stykker, hvis part kommunen har overtaget, til for egen regning at søge arbeidet fremmet. Dette dog kun under den bestemte forudsætning, at der opnaaes mindst halvdelen af omkostningerne i offentligt bidrag. Regjeringen har imidlertid ikke fundet at kunne opføre mere end tredieparten, og det er derfor desværre al udsigt til, at bestræbelserne for at bringe dette store og landsgavnligge foretagende til udførelse ogsaa denne gang vil mislykkes. Og saameget sørgeligere er dette, som der visselig ikke findes mange myrer i vort land, som ved sin beliggenhed og bonitet er saa skikket for opdyrkning som Mæresmyren. Til de dyrkningsbetingelser, som ovenfor er nævnt, maa føies, at der i en miles afstand fra myren ligger to kalkværker, hvoraf det ene i nærheden af jernbanestation.

Man har bebreidet Sparbu kommune, at den trak sig tilbage fra dette foretagende, og man bebrejder regjeringen, at der ikke foreslaaes større bidrag. Det skulde ogsaa unegtelig synes, som om kommunen med det foreslaaede bidrag ($\frac{1}{3}$ af overslaget) fra statens side uden synderlig økonomisk risiko maatte kunne realisere planen med efterfølgende udstykning og salg for øie. Men det gaar paa den anden side ikke an at bortse fra det faktum, at myren ikke er særdeles velskikket til opstykning i arbeider- eller smaabrug, baade paa grund af sin flade og lave beliggenhed og ensartede beskaffenhed og paa grund af, at klimatforholdene særlig med hensyn til frosten ikke i væsentlig grad vil forbedres, før hele myren bliver oparbejdet. Den fuldstændige opdyrkning af myren, som vil være en affære paa henimod $\frac{1}{4}$ million kroner, kan man ikke vente, at en i forveien sterkt belastet kommune tør indlade sig paa. Med hensyn til statsbidraget, saa maa man erindre, at den sag kan trække sine store konsekvenser, og det er desuden usmageligt, at der som direkte bidrag skal maatte tilskydes saa meget som halvdelen af et lønnende arbeides kostende for at faa det iværksat. Det viser sig her som i de fleste lignende tilfælde, at store jorddykningsplaner er overmaade vanskelige at realisere selv med betydeligt tilskud fra statens side. Det er derfor et stort spørgsmaal og vel værd overveielse, om ikke staten — eller et af staten støttet kapitalstærkt jorddykningsselskab — bør opkjøbe slige strækninger til opdyrkning. Saa faar det bero paa forholdene, om den opdyrkede eller kanske til dels blot tørlagte — jord kan udstykkes til arbejderbrug, delvis tilbagekøbes af de oprindelige eiere, som bør have forkjøbsret, eller maa drives for statens eller selskabets regning. Forslaget vil naturligvis straks støde paa den indvending, at jorddyrkning for statens regning vil blive en ulønsum forretning, saa at der til ballance af budgettet hvert aar maatte tilskydes kroner i tusindvis. Men saasandt jorddyrkning i vort land i det hele taget lønner sig, og saasandt man kan forudsætte dygtige arbejdsledere i den stadig voksende stab af landbrugs-kandidater og agronomer, saa maa ogsaa det offentlige kunne dyrke jord uden at tabe penge. Og da kan jeg ikke indse, hvorfor staten

ikke skulde dyrke jorden, naar eierne enten ikke vil eller, som det kanske oftest er tilfældet, ikke magter at lægge sine store, udyrkede vidder under kultur.

MERGEL

UNDER HENVISNING til, hvad vi skrev herom i forrige nr. af »meddelelserne«, kan yderligere oplyses, at amtsagronom *K. Monrad* i sommer har undersøgt en mergelforekomst under *Hvitmyren*, beliggende i Vaker skog, Norderhov. Myren har en dybde af 0,75—1 m., og herunder ligger et mergellag i 1,5—2 m. dybde med et areal af 2 à 3 maal (10 ar). Mergelen er hvid, hvilket har givet myren dens navn. Tidligere har denne mergel været benyttet til hvidtning af huse. Den viste sig at være opfyldt af muslinger og er altsaa skjælmergel. En analyse udviste 66,68 pct. kulsur kalk.

I nærheden af gaarden *Enger* i N. Land lod myrselskabets sekretær i sommer udtage prøve af en anden slags mergel, der forefandtes i noget lignende et grustag og formodentlig er dannet af forvitret kalkfjeld. Prøven udviste 80,23 pct. kulsur kalk. Denne mergel har i stor udstrækning og med held været anvendt ved opdyrkning af myrer.

Vi gjør opmærksom paa disse forekomster, hvoraf der rundt om i landet formodentlig findes mange flere og ligesaa gode, for endmere at skjærpe interessen for udnyttelsen af dette udmærkede jordforbedrings- og gjødningsmiddel. Gaardbrugere, der har mergelforekomster, bør indsende prøver deraf til statens kemiske kontrolstationer for analyse. Sandsynligvis har mange heri en større rigdomskilde, end de fleste aner.

Vi henleder samtidig opmærksomheden paa de andetsteds i dette nr. af »meddelelserne« beskrevne apparater for optagning af mergel under myrerne. Hvor forekomsten er tilstrækkelig stor, kvaliteten god samt adkomsten og beliggenheden heldig, bør det her som i andre lande kunne svare regning at anskaffe apparater for mergeloptagning og forsælge naturlig mergel som anden gjødningskalk. For transportens skyld bør da mergelen tørkes og behandles paa samme maade som torv.
